

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА ПЕРЕКЛАДУ

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор із науково-педагогічної роботи

С. О. Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

УКРАЇНСЬКА МОВА ДЛЯ ПЕРЕКЛАДАЧІВ
UKRAINIAN LANGUAGE FOR TRANSLATORS

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

тип дисципліни _____ нормативна (обов'язкова) _____

мова викладання _____ українська _____

Робоча програма навчальної дисципліни «Українська мова для перекладачів» є одним зі складників комплексної підготовки фахівців галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В 11 Філологія, спеціалізації В 11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, ОП «Юридичний переклад».

«29» травня 2025 р. 13 с.

Розробник: Гогоренко Олена Володимирівна, доктор філологічних наук, доцент,
в.о. декана філологічного факультету

Проект робочої програми навчальної дисципліни «УКРАЇНСЬКА МОВА ДЛЯ ПЕРЕКЛАДАЧІВ» розглянуто на засіданні кафедри перекладу
Протокол № 5 від «30» травня 2025 р.

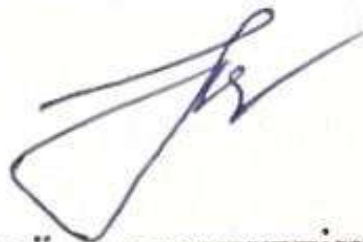
В.о. завідувача кафедри

Анжеліка СОЛОДКА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «УКРАЇНСЬКА МОВА ДЛЯ ПЕРЕКЛАДАЧІВ» розглянуто Науково-методичною радою філологічного факультету
Протокол № 6 від «11» червня 2025 р.

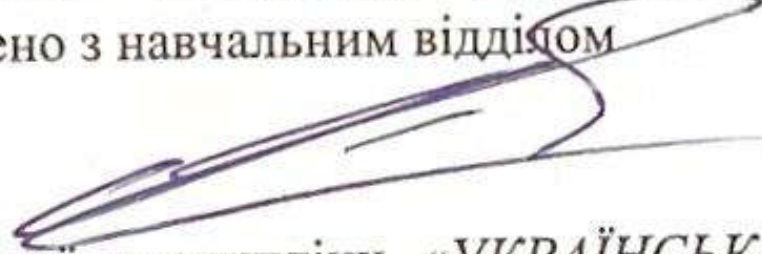
Голова

Лілія РУСКУЛІС

Проект робочої програми навчальної дисципліни «УКРАЇНСЬКА МОВА ДЛЯ ПЕРЕКЛАДАЧІВ» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «УКРАЇНСЬКА МОВА ДЛЯ ПЕРЕКЛАДАЧІВ» затверджено Навчально-методичною радою НУК
Протокол № 6 від «25» червня 2025 р.

Голова НМР НУК

Сергій СЛОБОДЯН

© НУК, 2025

© Гогоренко О. В., 2025

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	
<i>1. Опис навчальної дисципліни</i>	
<i>2. Мета вивчення навчальної дисципліни</i>	
<i>3. Передумови для вивчення дисципліни</i>	
<i>4. Очікувані результати навчання</i>	
<i>5. Програма навчальної дисципліни</i>	
<i>6. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування</i>	
<i>7. Форми поточного та підсумкового контролю</i>	
<i>8. Критерії оцінювання результатів навчання</i>	
<i>9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна</i>	
<i>10. Рекомендовані джерела інформації</i>	

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Українська мова для перекладачів» скерована на формування в здобувачів навичок ведення ділової комунікації у сфері перекладу, в т.ч. і юридичного як в усній, так і писемних формах.

Змістові блоки навчальної дисципліни прислужатся студентам-філологам, які планують побудувати свою кар'єру передусім на посадах перекладачів у галузі юриспруденції.

Ключові слова: *державна мова, офіційне спілкування, функційні стилі, культура мовлення, ділові папери.*

Abstract

The academic discipline "Ukrainian Language for Translators" is aimed at developing in applicants the skills of conducting business communication in the field of translation, including legal translation, both in oral and written forms.

The content blocks of the academic discipline will be useful for philology students who plan to build their careers primarily as translators in the field of law.

Key words: *state language, official communication, functional styles, speech culture, business papers.*

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</i>	<i>Нормативна (Обов'язкова)</i>	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	
Електронна адреса РПНД на сайті Університету	Спеціальність: <i>В ІІ Філологія</i> Спеціалізація: <i>В ІІ.04І Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська</i> Освітня програма <i>«Юридичний переклад»</i>	Семестр	
Індивідуальне науково- дослідне завдання		1-й	
		Лекцій	
		0 год.	
Загальна кількість годин – 90		Практичні, семінарські	
		30 год.	
		Лабораторні	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	0 год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: іспит	
		Форма контролю: комбінована	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Українська мова для перекладачів» є формування у здобувачів освіти відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей, а саме

А) інтегральної:

ІК 01. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Б) загальних:

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 14. Уміння дотримуватися етики офіційного спілкування.

В) фахових:

ФК 08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумов для вивчення дисципліни немає, проте знання шкільного курсу української мови знадобляться, зокрема інформація з розділів про стилістику, синтаксис, ділове мовлення.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори зарубіжної художньої літератури, визначати їхню специфіку і місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати і розуміти основні поняття, теорії і концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. НОРМАТИВНО-СТИЛЬОВІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЧА

Змістовий модуль 1. Усна та писемна комунікація перекладача державною мовою України

Тема 1. ДЕРЖАВНА МОВА – МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

1. Предмет і завдання курсу.
2. Поняття літературної та національної мови.
3. Мова професійного спілкування як функційний різновид української літературної мови. Професійна мовнокомунікативна компетенція.
4. Поняття про державну мову. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.

5. Мовні норми.
Література [3] стор. 412–428, 440–457, 489–511; [4] стор. 205–223, 309–327.

Тема 2. ОСНОВИ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Поняття культури мови та культури мовлення.
2. Комунікативні ознаки культури мовлення.
3. Комунікативна професіограма фахівця.
4. Словники, їхні типи та роль у підвищенні мовленнєвої культури фахівця.
5. Мовленнєвий етикет як універсальне явище. Етикетні мовні формули.
Література [1] стор. 11–23, 32–38, 189–221; [2] стор. 103–125, 140–151.

Тема 3. СТИЛІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

1. Основні поняття стилістики.
2. Загальновживана та стилістично маркована лексика.
3. Функційні стилі сучасної української літературної мови, їхні ознаки.
4. Професійна сфера перекладача як інтеграція офіційно-ділового, наукового та розмовного стилів.
Література [8] стор. 14–38, 49–65, 88–94, 116–129, 145–162.

Тема 4. СПІЛКУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Спілкування та комунікація: відмінності в змісті понять.
2. Функції спілкування.
3. Види та форми професійного спілкування.
4. Закони, стратегії й тактики професійного спілкування.
5. Вербальні та невербальні компоненти спілкування.
6. Гендерні аспекти спілкування.
Література [7] стор. 14–38, 49–65, 88–94, 116–129, 145–162.

Тема 5. ДІЛОВІ ПАПЕРИ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

1. Документ, його ознаки та вимоги до нього.
2. Класифікація документів.
3. Реквізити документів.
4. Заява.
5. Характеристика.
6. Резюме.
7. Оголошення.
8. Доповідна та пояснювальна записки.
9. Трудова угода та контракт.
10. Договір.
11. Акт.
12. Доручення.
13. Розписка.

Література [5] стор. 14–38, 49–65, 88–94, 116–129, 145–162.

Тема 6. АНОТУВАННЯ ТА РЕФЕРУВАННЯ ТЕКСТІВ

1. Науковий етикет.
2. Анотування наукових текстів.
3. Реферування наукових текстів.
Література [6] стор. 14–38, 49–65, 88–94, 116–129, 145–162.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Модуль 1.										
НОРМАТИВНО-СТИЛЬОВІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЧА										
Змістовий модуль 1.										
Усна та писемна комунікація перекладача державною мовою України										
Тема 1. ДЕРЖАВНА МОВА – МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ	12	0	4	0	8					
Тема 2. ОСНОВИ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	12	0	4	0	8					
Тема 3. СТИЛІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ	18	0	6	0	12					
Тема 4. СПІЛКУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	12	0	4	0	8					
Тема 5. ДІЛОВІ ПАПЕРИ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	30	0	10	0	20					
Тема 6. АНОТУВАННЯ ТА РЕФЕРУВАННЯ ТЕКСТІВ	6	0	2	0	4					
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	90	0	30	–	60					
Усього годин	90	0	30	–	60					

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	ДЕРЖАВНА МОВА – МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ	4	0
2	ОСНОВИ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	4	0
3	СТИЛІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ	6	0
4	СПІЛКУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	4	0
5	ДІЛОВІ ПАПЕРИ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	10	0
6	АНОТУВАННЯ ТА РЕФЕРУВАННЯ ТЕКСТІВ	2	0
	<i>Разом</i>	30	0

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка усних відповідей до практичних занять – **2 год. / 1 заняття**;
- виконання письмових робіт – **1,5 – 2 год. / 1 робота**;
- підготовка до контрольних заходів (тести, письмова контрольна робота) – **4 год. / 1 захід**

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка усних відповідей до практичних робіт	30	0
2	Виконання письмових робіт	26	0
3	Підготовка до контрольних заходів	4	0
	<i>Разом</i>	60	0

Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

- 1) на практичних заняттях:
 - практична робота;
 - фронтальне опитування;
 - частково-пошуковий метод;
 - спостереження.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді;

- тестові роботи;
- самостійні роботи;
- контрольна робота.

Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення здобувача оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та оцінки підсумкового контролю. В кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де можна набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, тести, письмові самостійні роботи, контрольна робота) (максимально 60 балів) й оцінки за іспит (максимально 40 балів).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті, за результатами виконання завдань самостійної та контрольної робіт. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Іспит проводиться в усній формі й передбачає перевірку вміння здобувача представляти аналітику теоретичних питань курсу, ілюструючи прикладами.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним освітнім законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Усні відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки з доречним ілюстративним матеріалом, може підкріплюватися коректними цитуваннями думок / поглядів учених.
1,5	Відповідь в цілому правильна, доволі повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована з використанням неправильної / некоректної термінології.
0,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, проте не містить жодних аргументів та ілюстративного матеріалу.
0	Студент не дає відповіді чи його відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 30 балів (15 відповідей по 2 бали).</i>

Самостійна (письмова) робота	Критерії оцінювання
5	Студент правильно виконує завдання в установленний термін, презентує

	аналітику різних наукових джерел, підбирає доречний ілюстративний матеріал, здійснює коректні та доцільні цитування.
4	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, допускається незначних помилок у добірці ілюстративного матеріалу, проте здійснює коректні та доцільні цитування.
3	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але поверхнево чи з певними неточностями, подає недоцільні цитування та недоречні ілюстрації.
2	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але не презентує аналітику різних наукових джерел, не підбирає доречний ілюстративний матеріал, не наводить коректні та доцільні цитування.
1	Студент виконує роботу з допомоги викладача.
0	Студент не виконує роботи.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 5 балів (1 робота в 5 балів).</i>

Контрольна (письмова) робота	Критерії оцінювання
ДФН 15–13	Робота виконана в установлений термін без змістових помилок (завдання I, II та III рівнів складності) та з повною аналітикою мовних рівнів запропонованих для наукової обсервації фрагментів текстів. Бал знижується в разі наявності орфографічних помилок.
ДФН 12–10	Робота виконана в установлений термін із повною та правильною аналітикою мовних рівнів запропонованих для наукової обсервації фрагментів текстів, проте містить певні неточності в поясненні термінів помилок (завдання II рівня складності). Бал знижується в разі наявності орфографічних, лексичних, пунктуаційних і стилістичних помилок.
ДФН 9–7	Робота виконана в установлений термін з огріхами в аналітиці мовних рівнів запропонованих для наукової обсервації фрагментів текстів, проте безпомилково виконано завдання I та II рівнів складності. Бал знижується в разі наявності орфографічних, лексичних, пунктуаційних і стилістичних помилок.
ДФН 6–4	Робота виконана з порушенням встановлених термінів і з неточностями у формулюванні дефініцій термінів (II рівень складності) та значними огріхами в аналітиці мовних рівнів запропонованих для наукової обсервації фрагментів текстів (III рівень складності). Бал знижується в разі наявності орфографічних, лексичних, пунктуаційних і стилістичних помилок.
ДФН 3–1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів та містить значну кількість помилок у завданнях усіх рівнів складності або незначну кількість помилок у завданнях I та II рівнів складності та відсутності виконання завдань III рівня. Бал знижується в разі наявності орфографічних, лексичних, пунктуаційних і стилістичних помилок.
0	Робота не виконувалася.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 15 балів</i>

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Усні відповіді на практичних заняттях	15x2 бали = 30 балів	
Письмові самостійні роботи	1x5 балів = 5 балів	
Тестування	2x10 балів = 20 балів	
Контрольна робота	1x15 балів = 15 балів	
Усього	60	
Іспит	1x40 балів = 40 балів	
Усього	100	

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Відповідь на практичному занятті	2		
	T2	Відповідь на практичному занятті	2		
	T3	Відповідь на практичному занятті	2		
	T4	Відповідь на практичному занятті	2		
		Тест	10		
	T5	Відповідь на практичному занятті	2		
		Самостійна робота	5		
		Тест	10		
	T6	Відповідь на практичному занятті	2		
		Тест	10		
Контрольна робота			15		
Підсумковий контроль		Іспит	40		
Сума			100		

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять послужить друковано-роздатковий матеріал у вигляді ілюстративних таблиць і опорних схем, презентацій, а також зразки лінгвістичного аналізу текстів.

На практичних заняттях прислужиться використання карток із вправами.

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання довідників із лінгвістичного та філологічного аналізу текстів, а також комп'ютерних програм із пошуку ключових слів та інших інформаційних-пошукових систем.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. Київ : Центр учбової літ., 2019. 622 с.
2. Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного спілкування : навч. посібник / Л. Є. Гапонова, В. М. Голенко, Н. В. Леонова та ін. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2014. 55 с.
3. Коцюбовська Г. А., Гапонова Л. Є. Практичний курс з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів усіх спеціальностей. Дніпро : Біла К. О., 2018. 38 с.
4. Стилї сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні. URL: <https://kum.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/45/2019/03/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-3.-%D0%A4%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96-%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BB%D1%96.pdf>
5. Стилїстика української літературної мови. Книга 2: Функціональна діагностика тексту : Навчальний посібник. Видання 3-є: доповнене й перероблене. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 286 с.
6. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньо-виразові засоби мовлення) : навчально-методичний посібник для студентів-філологів закладів вищої освіти / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-тет української філології, К-дра української мови та методики її навчання; уклад. І. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2019. 240 с.
7. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник / В. Ю. Підгурська, І. В. Голубовська. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 192 с.

Допоміжна література

8. Греков В. О. Роль лексикографії у навчанні та вдосконаленні навиків перекладу. *Молодий вчений*. № 9 (61). 2018. С. 82–88. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/9/20.pdf>
9. Таланова Л. Г. Модель особистості перекладача як засіб визначення статусу професійного світогляду у складі його базових характеристик. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v21-1/64.pdf>